

הכנס השנתי ה-13 ללמודי היהדות

בימים 20-22 בדצמבר, 1982,
התקיים בבוסטון הפנס השנתי ה-13
של הארגון ללימודי היהדות בארה"ב.
בכנס השתתפו 300 איש, נערכו 4

ישיבות מליאה ו-19 מושבים וסדנאות.
נשיאת הארגון פרופ. גיין ס. ברגר
(אוניברסיטת העיר ניו-יורק CUNY)
קיבלה את פני האורחים ומסרה,

כנציגי **בצרון** התעניינותו
התמקדה בשלושת המושבים שהוקדשו
לספרות עברית.

המושב הראשון, בראשותו של
אלן מינץ (אוניב' מרילנד) הוקדש כולו
ל"ח. ברנר בשנת המאה להולדתו.
גיפרי **פלך** (אוניב' אוהיו), עסק
ב"דראמה סיפורית בסיפורו של י.ח.
ברנר "בחורף". ג. פלך התרכז בעמדתו
של המספר ביחס לסיפור. המספר
שבוי בעברו ולכן לא נותר מקום
לאירוניה שתשחרר אותו ממנו.
המספר איננו יכול להשקיף לאחור
ולכן העבר, בסיפור "בחורף", איננו
אלא ההווה. על מנת להבהיר את
גישתו לסיפור, פירט פלך 4 דרכי
פעולה: 1. לזכור 2. לספר 3. להגיב על
המסופר 4. להשתחרר ולהזכר.
לדעתו: הדרך הרביעית נשארה
בעייתית.

וויליאם קאטר (HUC לוס אנג'לס)
קרא את הרצאתו על הנושא: "100
שנה לברנר: קהל שומעיו וקוראיו"
קאטר התמקד ב"מסופר" (Narratee)
והיחס המתקיים בינו לבין הסיפור.
בנתחו את **שכול וכשלון**, עמד קאטר
על בעיות היחיד לעומת הכלל. מכיוון
שהן עולות בחשיבותן על בעיות הכלל,
ה"מסופר" מסוגל להזדהות עמן בכל
עת. אחת הדוגמאות היא מחלתו של
חפץ (השבר). מאחר שלציבור
הקוראים של היום מערכת-ערכים
שונה מזו של הקורא בן זמנו של
הסופר, בעיית השבר, כסמל להרגשת
האשמה הכרוכה בכושר או אי-כושר
מיני, תואם את בעיותיו יותר מאלו של
קוראי ברנר בתקופתו.

במושב שהוקדש ליצירת עגנון,
בראשותה של **אסתר פוקס** (אוניב'
טקסס), קראה **יעל פלדמן** הרצאה על
הנושא: "קריאה מחודשת של אירונית
"המפתח" בספר "אורח נטה ללון".
קריאתה של יעל פלדמן מבוססת על
גישה סמאנטית למוטיבים "המפתח",

בדברי הפתיחה, שהארגון מונה
למעלה מ-1000 חברים, פרופסורים
וסטודנטים מוסמכים בשטח לימודי
היהדות.

ההרצאות נוהלו באנגלית, פרט
לישיבת המליאה השנייה, בראשותו
של פרופ. **ארנולד באנד** (אוניב'
קליפורניה, לוס-אנג'לס), בה קרא
ראובן קרויץ (אוניב' תל-אביב) את
הרצאתו: "על מושג הדור בספרות
העברית החדשה". בישיבה הראשונה,
בראשותו של פרופ' נחום מ. סרנא
(אוניב', ברנדייס), פרופ' משה גושן
גוטשטיין (האוניברסיטה העברית)
הירצה על הנושא: "פילולוגיה
ובלשנות עברית: שינוי ערכים במדעי
היהדות".

פרופ' יוסף דן (האוניברסיטה
העברית) הירצה בישיבה הרביעית,
בראשותו של **אליזב' ג. דורף** (האוניב'
ליהרות) על הנושא: "ראשית
המסתורין היהודי".

נושאי המושבים ורבי-שיח
השתרעו על פני שטחים שונים,
ביניהם: פילוסופיה וקבלה, מחשבה
יהודית מודרנית, למודי המקרא,
ספרות ופרשנות ימי הבינים, השואה
ויהדות אירופה, יהדות אמריקה.
לדברי **גיין גרבר**, אחד השטחים
המתפתחים כיום בארה"ב, תוך
הפרייה הרדית בין יבשת זו לבין
ישראל, הוא סוציולוגיה ואנתרופולוגיה
יהודית. לנושא זה הוקדש מושב
בראשותו של **פרופ' מובאל סאלטמן**
(אוניב' חיפה), ונקראו בו ההרצאות
כדלקמן: **ולטר זנר** (אוניב' מדינת ניו
יורק, אלבני): "אנאלוגיות הסטוריות
והשוואות מבוקרות: משבר הפליטים
בשנת 1939-1979". **יעל זרובבל** (ניו
יורק): "מושגים פופולריים מן העבר:
פרספקטיבה אנתרופולוגית". ג'
קוגלמאס (איבו) **ויונתן בווארין** (איבו):
"ספרי 'יזכור': מקור נרחב לעיון
אנתרופולוגי של יהדות אירופה".

הסובייטית בכלל, ועל ספרו של נתן זבארה, "גלגל חוזר" בפרט. נתן זבארה, שנפטר ב־1975, לא סיים את הספר. הפרקים שיצאו לאור שונים כנראה מכתבי־היד שהוברח לישראל ועדיין לא הודפסו. נ. זבארה ראה עצמו כצאצא סופר "ספר השעשועים". ומכאן הודהותו הרוחנית והרעיונית עם תקופה זו. הוא מדבר על תחיית חיי הרוח היהודים בפרובנס בימי הביניים מחד, ועל ההתבוללות המאוכלת שבאה בעקבות תקופת ההשכלה מאידך. זבארה טוען שהיהודים הצליחו להשרד כתוצאה מיכולתם להזדהות כיהודים ולהנשא מעל גל הקידמה. לדברי אורנשטיין, זבארה הצליח ליצור בידיש עולם חובק הסטוריה ורעיונות הסטוריוזופים. הוא הצליח לזנק מעבר לצנזורה הסובייטית במעין כתיבה אליגורית. היסוד הציוני חזק בכתיבתו.

בסיכום: רוב ההרצאות היו דינאמיות ומעניינות, והאווירה הכללית בכנס היתה עירנית ומעוררת. ברור הדבר שלימודי היהדות ברחבי ארה"ב מנוהלים כיום ברובם באנגלית, וטוב היה לראות בכנס מסוג זה שיתוף פעיל יותר של השפה העברית.

ג. ס.

"המנעול" ו"השליסל". היא רואה בהם סמל לחיסול הגולה, הפתרון הציוני, והעלייה לא"י. לדבריה, רק הקריאה המבוססת על גישה בלשנית מאפשרת לקורא להגיע אל עומק האירוניה כמוטיבים אלו. בוויכוח שהתפתח בעקבות ההרצאה הובעה התנגדות מצד חלק מן השומעים להערפת השימוש במינוח אסכולה זו. על השאלה: "מה ההבדל בין סמל למתונימיה?" יעל פלדמן ענתה: "כשאתה אומר 'סמל' אתה מצביע על מהות הדבר, כשאתה אומר 'מתונימיה', אתה מסביר כיצד הוא פועל".

המושב השלישי, בראשותה של רות ר. וויס (אוניב. מקגיל), עסק ב"נקודת הצומת בין הספרות וההסטוריה היהודית". ישראל בריטל (אוניב. העברית) קרא הרצאה בנושא: "הדמות הלא־יהודית בספרות ההשכלה". דוד רוסקיס (הסמינר התיאולוגי) קרא (ואף שר תוך כדי הצגת החומר) הרצאה בנושא: "שלוש עליכם ואחרים — לעבור בצחוק על הטרואמה ההסטורית". יוג'ין אורנשטיין (אוניב. מקגיל) עסק בנושא: "בעיות יהדות רוסיה הסובייטית מנקודת־ראות של תקופת הרמב"ם". י. אורנשטיין עמד על ערך הספרות האידית ברוסיה

בשולי החוברת

— המשך פרקי „אלה תולדות בית שנהר" יבוא בחוברת הבאה
— ד"ר ראובן קריץ הוא פרופיסור־אורח במכללה העברית בבוסטון. בארץ הוא עושה כמרצה בכיר באוניברסיטה של תל־אביב. עבודתו הספרותית הפוריה כוללת סיפורים, שירים ובקורת, ביניהם מחקרים ופרשנות ספרותית על שירת רחל ו„מאחורי הגדר" לביאליק. מסיפוריו „בוקר רענן" ואחות

קטנה" תורגמו לאנגלית. — המאמר המוגש בחוברת הזאת הוקרא כהרצאת־מליאה בכנס של ASS, חנוכה 1981.

— בגליון בא אחד השירים של המשוררת גבריאלה אלישע, ששהתה באמריקה חדשים מספר וחזרה למדינת ישראל. היא פרסמה משיריה ב„מאזנים" וב„סימן קריאה" ועוד, אוסף שיריה חראשון הופיע בהוצאת „סימן קריאה" בשם: „בשפתים נשפתי חושך לגוף".